

REGLEMENTĂRI PRIVIND STATUTUL PERSOANELOR CARE SOLICITĂ PROTECȚIE INTERNAȚIONALĂ ÎN ROMÂNIA

ADRIAN BULGARU*

ABSTRACT:

In the last years, the Romanian authorities took the necessary measures to harmonize the national legislative framework with the provisions of the European legislation. While also taking into account the negative aspects, the shortcomings of the way other European countries handled the migration and the asylum issues, in an effort to avoid such problems, these measures have been completely implemented at present.

Keywords: fundamental rights, asylum, international protection, legal framework

RÉSUMÉ:

Les autorités roumaines dans ces dernières années on pris les mesures nécessaires pour harmoniser la législation nationale avec la législation européenne, pour le moment le plus complètement réalisé est la législation sur asile, en essayant d'identifier les aspects négatifs de comment les pauvres des autres pays européens gèrent les questions de migration et d'asile, ainsi pour éviter future occurrence de tels problèmes.

Mots-clés: droits fondamentaux, droit d'asile et de protection internationale légale

Aderarea României la Uniunea Europeană a impus armonizarea legislației naționale cu standardele europene în domeniul migrației și azilului. În prezent, se urmărește identificarea aspectelor deficitare ale modului în care alte state europene au gestionat problematica migrației, astfel încât să fie evitată pe cât posibil apariția unor situații de acest gen și în țara noastră. România și-a asumat obligația de a asigura în mod neîngrădit accesul la procedura de azil și respectarea principiului nereturnării¹, precum și acordarea unei asistențe corespunzătoare acestor categorii de persoane pe întreg parcursul procedurii de azil și după, în cazul acelor care primesc o formă de protecție.

Prin adoptarea Legii azilului nr. 122/2006² s-a realizat în fapt materializarea unui obiectiv important și anume acela de a avea o lege a azilului conformă cu legislația europeană, modernă și adaptată la realitățile sociale și politice la nivel național, regional și internațional. Această lege care a fost ulterior revizuită și completată a transpus o serie de acte normative adoptate la nivel european cu prevederi în domeniul azilului, pe care le precizăm: Directiva Consiliului 2001/55/CE privind standardele minime de protecție temporară în eventualitatea unui flux masiv de persoane strămutate și măsurile de promovare a balanței de eforturi între statele membre în vederea primirii

unor astfel de persoane și suportarea consecințelor acestei primiri³; Directiva Consiliului 2003/9/CE privind stabilirea standardelor minime pentru primirea solicitanților de azil și a refugiaților în statele membre⁴; Directiva Consiliului 2003/86/CE privind dreptul la reîntregirea familiei⁵; Directiva Consiliului 2004/83/CE privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate pentru calificare și statutul cetățenilor țărilor terțe sau apatrizilor ca refugiați sau ca persoane aflate în nevoie de protecție internațională și conținutul protecției acordate⁶.

Transpunerea acestor norme a vizat conformarea legislației interne obligațiilor asumate prin aderarea la reglementările internaționale⁷ privind refugiații și ulterior la cele ale Uniunii Europene. Prin Legea nr. 122/2006 au fost definiți termeni frecvent folosiți în materia azilului și care țin de terminologia specifică acestui domeniu, termeni care de altfel sunt utilizați și la nivel european. S-a urmărit astfel atât evitarea confuziilor, cât și a unor interpretări diferite. Legea

³ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 212/12 din 7 august 2001.

⁴ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 31 din 6 februarie 2003.

⁵ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 251/12 din 3 octombrie 2003.

⁶ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 304 din 30 septembrie 2004.

⁷ A se vedea C. N. Vergatti, *Statutul juridic al refugiaților*, IRDO, București, 2009, p. 178 și urm.

* Dr., Șef Sector Formare, cercetător științific IRDO.

¹ Interzicerea măsurilor de returnare, expulzare, extrădare etc. a unui solicitant de azil sau a unei persoane care a primit o formă de protecție. A se vedea Convenția de la Geneva privind Statutul Refugiaților din 1951, art. 30.

² Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 428 din 18 mai 2006.

cuprinde, de asemenea, principiile și garanțiile procedurale aplicabile în domeniul azilului precum: asigurarea accesului la procedura de azil oricărui cetățean străin sau apatrid care solicită protecția statului român, nediscriminarea pe considerente de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică, apartenență la o categorie defavorizată, statut la naștere sau dobândit ș.a. Potrivit Legii nr. 122/2006 beneficiarii unei forme de protecție în România au garanția exercitării a numeroase drepturi.⁸

Prin armonizarea legislației în domeniul azilului, România asigură respectarea drepturilor omului, își îndeplinește obligațiile ce îi revin ca stat membru al Uniunii Europene și în același timp pune la dispoziție un act normativ, Legea nr. 122/2006, care poate reprezenta, totodată, un instrument de combatere a migrației ilegale și a abuzului la procedura de azil. Printre modificările și completările aduse de acest act normativ au fost vizate următoarele aspecte: reunificarea familiei⁹ a fost prevăzută și în cazul beneficiarilor de protecție subsidiară sau ai protecției umanitare temporare și, respectiv, ai protecției temporare. Prin introducerea dispozițiilor legale care permit membrilor de familie ai beneficiarului protecției subsidiare să obțină aceeași formă de protecție se respectă principiul unității familiei¹⁰. De asemenea, legea extinde posibilitatea acordării statutului de refugiat și copiilor minori rezultați din căsătoriile încheiate după intrarea pe teritoriul României, din afara căsătoriei sau adoptați de beneficiarul principal al unei forme de protecție, respectându-se principiul nediscriminării¹¹. Au fost introduse, de asemenea, dispozițiile referitoare la cauzele de excludere de la acordarea protecției subsidiare sau a protecției umanitare temporare. Astfel, nu se acordă protecție persoanei care: a comis o crimă contra păcii și omenirii, o crimă de război; a comis o infracțiune gravă de drept comun înainte de intrarea pe teritoriul României; a comis fapte care sunt contrare scopurilor și principiilor enunțate în Carta ONU; constituie un pericol la adresa ordinii publice și siguranței naționale a României; a

instigat sau a fost complice la săvârșirea unor fapte din categoriile enumerate; a planificat, a facilitat sau a participat la săvârșirea de acte de terorism. În etapa administrativă a procedurii de azil au fost reglementate aspecte ce privesc condițiile de efectuare a interviului pentru determinarea unei forme de protecție, inclusiv aspectele privind interviuarea solicitanților de azil cu nevoi speciale și a celor minori, legea prevăzând pentru aceștia desemnarea unui curator și, respectiv, a unui tutore legal care să-i reprezinte; procedura în cazul solicitanților de azil minori neînsoțiți a cunoscut modificări în ceea ce privește prevederile referitoare la momentul solicitării numirii unui reprezentant legal și al efectuării expertizei de determinare a vârstei, fiind reglementate și efectele refuzului de a se supune expertizării pentru stabilirea vârstei, fiind introduse prevederi referitoare la depistarea și reunificarea familiei solicitanților de azil¹².

Remarcăm faptul că au fost clarificate aspectele legate de statutul acestor persoane ulterior încheierii procedurii transferului de responsabilitate asupra statutului de refugiat, în funcție de hotărârea emisă; a fost reglementat cadrul legal intern prin care să se asigure implementarea mecanismului Eurodac și a Regulamentului Consiliului (CE) 343/2003 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe¹³, începând cu data aderării României la Uniunea Europeană; protecția umanitară temporară, în legătură cu care au fost introduse în proiectul de lege prevederile din H.G. 622/2001¹⁴, republicată, referitoare la procedura de acordare a protecției umanitare temporare.

Alte completări au fost aduse prevederilor referitoare la procedura de acordare a protecției umanitare temporare, în ceea ce privește drepturile acestor categorii de persoane, reunificarea familiei și cauzele de excludere; au avut loc completări

⁸ *Ibidem*, p. 197.

⁹ Vechea lege dădea această posibilitate doar persoanelor care dobândeau statutul de refugiat.

¹⁰ Principiu prevăzut de art. 7 al Legii nr. 122/2006 privind azilul în România.

¹¹ În conformitate cu prevederile art. 14 din Convenția Europeană privind Drepturile Omului.

¹² Modificările legislative introduse cu privire la solicitanții de azil minori neînsoțiți au fost determinate de dispozițiile noii Legi nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 557 din 23 iunie 2004, lege care a intrat în vigoare în ianuarie 2005. A se vedea și **Raluca Miga-Beșteliu**, *Drept internațional. Introducere în drept internațional public*, 1998, București.

¹³ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 50 din 25 februarie 2003

¹⁴ Publicată în Monitorul Oficial, I, nr. 198 din 9 martie 2005.

referitoare la procedura în cazul acordării protecției temporare, urmărindu-se astfel transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei Consiliului 2001/55/CE privind standardele minime de protecție temporară în eventualitatea unui flux masiv de persoane strămutate și măsurile de promovare a balanței de eforturi între statele membre în vederea primirii unor astfel de persoane și suportarea consecințelor¹⁵.

În ultimii ani, în Uniunea Europeană au fost dezvoltate o serie de concepte, măsuri de ordin legislativ și instituțional, prin care s-a urmărit ca pe de o parte persoanele aflate în nevoie de protecție internațională să se bucure de protecție efectivă și de un standard de asistență corespunzător, iar pe de altă parte să fie descurajată orice formă de abuz la instituția azilului. Toate aceste măsuri au fost reglementate prin documentele ce alcătuiesc legislația europeană în domeniul azilului și vizează diferite obiective, România ca stat membru cu drepturi depline în Uniunea Europeană, urmărește și participă activ la aceste programe menite să îmbunătățească situația celor care au nevoie de protecție.

În cadrul Consiliului European din octombrie 1999, reprezentanții statelor membre au convenit asupra principiilor de bază ale unei politici comune europene în materie de imigrație (Programul Tampere). Politica comună la nivel european în domeniul azilului constă în principiu în stabilirea unui cadru format din standarde minime, scopul acestora fiind acela de a constitui o bază de plecare pentru ameliorarea procedurilor în domeniul azilului. Astfel Programul Tampere prezintă următoarele linii directoare: stabilirea unor standarde minime obligatorii pentru acordarea unei forme de protecție, măsură implementată prin Directiva Consiliului 2004/83/CE¹⁶; stabilirea unor standarde minime pentru primirea și asistența solicitanților de azil¹⁷; standarde minime privind procedurile de azil¹⁸; Consiliul European a încercat

¹⁵ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 212 din 7 august 2000.

¹⁶ Directiva, a fost adoptată la data de 29 aprilie 2004, aceasta privea standardele minime pentru calificare și statutul cetățenilor țărilor terțe sau apatrizilor ca refugiați sau ca persoane aflate în nevoie de protecție internațională și conținutul protecției acordate.

¹⁷ Măsură inclusă în Directiva Consiliului 2003/9/EC din 27 ianuarie 2003 privind standardele minime pentru primirea solicitanților de azil.

¹⁸ Directiva Consiliului 2005/85/EC din 1 Decembrie 2005 privind standardele minime pentru procedurile de acordare și retragerea a unei forme de protecție.

edictarea unor măsuri menite a descuraja formularea de cereri de azil în mai multe state europene, fiind adoptate astfel o serie de regulamente ale Consiliului, urmărindu-se prin aceasta ca o persoană să aibă dreptul la o singură procedură de azil (Dublin/Eurodac), dar și stabilirea unor mecanisme de împărțire a responsabilității și a “poverii”, astfel încât statul responsabil de intrarea în spațiul european a unui solicitant să poarte responsabilitatea și pentru procedură și pentru returnarea acestuia în cazul respingerii cererii. Pot fi astfel enumerate Regulamentul Consiliului (CE) nr. 2725/2000 privind înființarea “EURODAC” pentru compararea amprentelor în scopul aplicării eficiente a Convenției Dublin¹⁹, Regulamentul Consiliului (CE) 407/2002 de stabilire a regulilor de implementare a Regulamentului (CE) 2725/2000 privind instituirea „EURODAC” pentru compararea amprentelor în vederea implementării eficiente a Convenției de la Dublin²⁰, Regulamentul Consiliului (CE) nr. 343/2003; procedura comună de lucru în cazul unui aflux masiv și spontan de persoane aflate în nevoie de protecție care se îndreaptă către Europa și a modului în care țările trebuie să contribuie în mod proporțional la o astfel de situație²¹.

Țara noastră a participat la formele de cooperare din cadrul celor două programe, încă înainte de aderare, în prezent, ca stat membru cu drepturi depline, România pune în practică efectiv măsurile stabilite în cadrul celor două programe. Adoptarea actelor normative în domeniul azilului a permis crearea unui cadru legislativ, deplin armonizat cu documentele ce alcătuiesc legislația Uniunii Europene în acest domeniu. Remarcăm, faptul că legislația în domeniul azilului a fost modificată succesiv în țara noastră începând cu anul 1991 și s-a asigurat o evoluție constantă pentru a exista concordanță cu prevederile din Uniunea Europeană.

Din analiza realizată, considerăm că legislația românească în domeniul azilului răspunde noilor realități și tendințe, totuși dinamica fenomenului poate da naștere unor disfuncționalități în procesul de aplicare a dispozițiilor legale existente.

¹⁹ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 316 din 15 decembrie 2000

²⁰ Publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 62 din 5 martie 2002.

²¹ Directiva Consiliului 2001/55/CE privind standardele minime de protecție temporară în eventualitatea unui flux masiv de persoane strămutate și măsurile de promovare a balanței de eforturi între statele membre în vederea primirii unor astfel de persoane și suportarea consecințelor.